

СТАНОВИЩЕ

от доц. Елена Тодорова,
НБУ, департамент „Дизайн”

във връзка с конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” по
област на висше образование 8. Изкуства,
професионално направление 8.2.

Изобразително изкуство (дизайн, интериорен дизайн)

кандидат: гл. ас. д-р Ралица Стефанова

Единственият участник в конкурса за академична длъжност “доцент”, обявен от НБУ – Ралица Стефанова представя монографията „Унгарски следи в развитието на модерния дизайн“. В този труд се проследява творчеството и приемствеността в идеите на поредица изтъкнати унгарски автори, работили през XX век. в областта на дизайна и изящните изкуства. Представени са най-важните идеи и личности създатели на унгарския авангард и оказали влияние в развитието на европейския и американския модернизъм.

Книгата започва с ранното развитие на унгарския арт модернизъм и създаването на кръга „МА“, творческите търсения на основателите му в контекста на световните художествени явления. За да обясни появата и значението на този творчески кръг, обединен от новите идеи в изкуството, Р. Стефанова проследява формирането на унгарския авангард в края на XIXв. Като начало е представена групата „Неошок“ (неоимпресионисти), които създават нов вид художествен подход, формиран на основата на френския фовизъм. Проследила е търсенията на художниците, обединени в групите „Търсещите“ и „Осемте“(1906-14 г.), първите формации в Унгария, които имат модернистични възгледи, но все още са далеч от радикалния авангард. Те не създават самостоятелен художествен стил, но дейността им е от съществено значение за прокарване на новите идеи, които се зараждат в света на изкуството. Авторката посочва значението на новосъздаденото

обединение „А тет“, които назовават себе си „активисти“ и се виждат като законните наследници на „Осемте“. Вдъхновени от социалната ангажираност на предшествениците си, активистите се насочват към създаване на собствена версия на художествена култура, но на още по-радикална основа. През 1916 г. се заражда движението „МА“. Движението издържа на множество сътресения (световна война, Унгарска съветска република, емиграция) и просъществува в продължение на десет години, през които гарантира съществуването на авангард в унгарската литература и визуални изкуства. Авторите около „МА“ се превръщат в най-значимите творци в унгарската литература и изкуство за цялата първа половина на XX век и превръщат движението в част от авангардния интернационален елит.

Р. Стефанова разглежда творчеството на отделни автори оставили следа в развитието на дизайна през XX век. Представен е Ласло Мохоли-Над, който има сериозен дял в развитието не само на унгарския но и на американския дизайн – той въвежда модерната естетика, употребата на модерни материали и технологии. Друга важна фигура в модернизма е роденият в Печ унгарец Марсел Бройер, който се интересува от модулните конструкции и минималистичните форми.

В монографичния труд е отделено внимание и на последвалите течения в изкуството, развили се във втората половина на XX век. Направеният анализ на „оп арта“ е пълен и изчерпателен и обхваща всички проявления на този стил. Акцентирано е на творчеството на някои емблематични унгарски художници и влиянието, което те оказват върху поколения творци. Тук неизбежно трябва да се посочи Виктор Вазарели и неговите оптични картини. Интересни са изводите, които Р. Стефанова прави за влиянието на постмодернизма и създаването на новите идеи и модерния дизайн. Постмодерният дизайн отдавна се е превърнал в норма, в която няма забрани. В неговото поле се смесват видове и жанрове, няма ограничения в изразните средства, границата между изящно и приложно е размита.

Д-р Ралица Стефанова е преподавател в НБУ от 2009г. От 2011 г. заема академична длъжност „главен асистент“ по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство (Интериорен дизайн) в департамент „Дизайн“, НБУ. В продължение на 5 години е програмен консултант към БП „Интериорен дизайн“ и МП „Пространствен дизайн“. Има защитена докторска дисертация на тема: "Унгарския авангард в периода 1915-1925 година и ролята на списание „МА“, с научен ръководител проф. д. изк. Петер Цанев.

Преподавател е по следните учебни дисциплини: „Идеи и практически решения в интериорния дизайн – I и II част“, „Декоративни и приложни елементи в интериорния дизайн - I и II част“, „Тотален дизайн в интериора - I и II част“, „Изкуството на XX век“. Има необходимата аудиторна и извънаудиторна заетост.

Д-р Ралица Стефанова развива и активна творческа и научноизследователска дейност: участия в изложби в страната и чужбина. Нейни статии са публикувани в Сборник научни публикации НБУ – „Съвремие или традиция? Размисли върху ролята на дизайнера у нас“, Сборник доклади НХА Проблеми и перспективи в развитието на съвременния дизайн и декоративно-приложните изкуства – „Европейското влияние в колониалния и федералния дизайн на САЩ“, Редакторство на научен труд на английското издание на „120 години българско приложно, декоративно, монументално изкуство“ - „120 Years Bulgarian Art. Applied, Decorative, Monumental“, Издание на СБХ, Редакторство на научен труд на английски език на „Графичното ателие на проф. Васил Захариев в Държавната художествена академия (1922-1944). Музейна сбирка на Националната художествена академия, НХА, Редакторство на научен труд на английското издание на „120 Years Bulgarian Art. 1892 - 2012. Unions, Societies, Groups“, Издание на СБХ.

Като имам предвид приносните качества на монографичния труд, обемната научноизследователска и преподавателска дейност, творческата

работа на д-р Ралица Стефанова, както и представената документация, предлагам на на колегите от уважаемото Научно жури да и бъде присъдено академичното звание „доцент”, по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство.

12.05.2017

доц. Елена Тодорова